

KS. JAROSŁAW A. SUPERSON SAC
Kraków, PAT

OBRAZ CHRYSSTUSA KRÓLA W LITURGII GODZIN KOŚCIOŁA

Uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata

W ciągu całego roku liturgicznego spotykamy się z Jezusem Chrystusem Królem. W okresie Adwentu modlimy się:

- „Uwielbiamy Pan i Króla, który do nas przyjdzie” (antyfona na wezwanie okresu Adwentu; LG 2006, t. I, s. 140);
- w hymnie śpiewanym podczas nieszporów po 16 grudnia jest mowa o Chrystusie, który jest Królem łagodnym; jest On Królem wszechświata i naszym Prawodawcą (por. hymny, LG 2006, t. I, s. 288, 289);
- w uroczystość Bożego Narodzenia: „Kiedy wszędzie słońce na niebie, ujrzenie Króla Królów, który wychodzi od Ojca, jak oblubieniec ze swojej komnaty” (ant. do pieśni Maryi, LG 2006, t. I, s. 360);
- w uroczystość Objawienia Pańskiego: „Mędrcy, widząc gwiazdę, mówili do siebie: To jest znak wielkiego Króla; idźmy, szukajmy Go i złożmy Mu w darze złoto, kadzidło i mirrę” (ant. do pieśni Maryi, LG 2006, t. I, s. 491);
- w święto Chrztu Pańskiego: „Żołnierz chrzci Króla, sługa swego Pana, Jan Zbawiciela; zdumiewają się wody Jordanu, Gołębica daje świadectwo, a głos Ojca obwieszcza: Ten jest moim Synem” (1 ant., jutrznia, LG 2006, t. I, s. 558);
- w okresie Wielkiego Postu: „Król i Stworzyciel wszechświata” przynagla Kościół do 40 dni umartwienia (hymn, godzina czytań, LG 1984, t. II, s. 37);
- w Niedzielę Palmową, czyli Męki Pańskiej, śpiewamy: „Witaj nasz Królu, Synu Dawida, Odkupicielu świata, którego jako Zbawcę zapowiedzieli prorocy” (ant. do pieśni Maryi, LG 1984, t. II, s. 321);
- w Niedzielę Wielkanocną podczas modlitwy wiernych przypisanych do II nieszporów wołamy: „Zwycięski Królu, wysłuchaj nas” (LG 1984, t. II, s. 419);
- 14 września, w święto Podwyższenia Krzyża Świętego, wezwanie Kościoła brzmi: „Uwielbiamy Chrystusa Króla, który za nas został podwyższony na krzyżu” (LG 1988, t. IV, s. 1159).

Chociaż wszystkie te modlitwy liturgicznie urzeczywistniają obecność Jezusa Chrystusa Króla w ciągu roku liturgicznego, to mimo to Kościół rzymskokatolicki poprzez uroczystość Jezusa Chrystusa Króla wszechświata — jej mszalną eucharystię, lekcjonarz, oficjum liturgii godzin i akt oddania siebie, Kościoła i świata Chrystusowi Królowi — najszerszej prezentuje i identyfikuje Jezusa Chrystusa Króla wśród

swych wiernych. Widząc takie szerokie modlitewne spektrum wpisane w tę uroczystość, do niniejszej prezentacji wybrałem euchologię oficjum uroczystości wpisaną w liturgię godzin, liturgię godzin kanonicznych prawdopodobnie najrzadziej studiowaną na uniwersyteckich katedrach¹.

Poprzez liturgię godzin Kościół uświęca czas, przemieniając go z *chronos* w *kairos*², czyli czas uświęcony, i *laus perennis*. Modlitwa ta towarzyszy codziennej aktywności wiernych. Modlitwa liturgiczna konkretnego święta proponuje i ukierunkowuje duchową drogę wiernych³, którzy kierują się ku Bogu i Jego Królestwu przez Jezusa Chrystusa, który staje przed nimi w uroczystość przypadającą w ostatnią niedzielę *per annum* (XXXIV), jako radujący się Król wszechświata *hodie*, protagonista *hic et nunc* całego niedzielnego dnia liturgicznego. Nie tylko jako Zmartwychwstały, ale jako Ten, który króluje i panuje nad wszystkim i nad wszystkimi we wszechświecie.

Pragnę pogłębić refleksję nad obecnością Chrystusa jako Króla, badając dwa naturalne komponenty każdego królestwa: postać króla, w tym przypadku Chrystusa Króla z Jego atrybutami, Jego sposobem królowania i składanym Mu hołdem, oraz mieszkańców Jego królestwa.

1. Królewskość Jezusa Chrystusa pochodzi od Ojca

Aby wypełniać swoją misję, Jezus Chrystus, Król–Władca, otrzymuje od Boga Ojca pełnomocnictwo, które realizuje się w nadaniu Mu wyjątkowego i szczególnie majestatycznego miejsca po Jego prawicy. Wszystko to dzieje się tak, ponieważ *dextera Domini* (prawica Pańska) została wzniesiona i uczyniła cuda (por. Ps 117 [118], 16)⁴. Prawica ta, jako pierwotna inicjatywa Pana Boga, nadaje miejsce Jezusowi Chrystusowi; ta sama, która wskrzesiła Go z martwych i która również powierzyła mu wszelką władzę w niebie i na ziemi. Działanie Pana sprawia, że Jezus Chrystus — umiłowany Syn zasiada po Jego prawicy, pokazując wszystkim, że Syn przewyższa każde księstwo, rząd, władzę i dominację, wynosząc swoje znaczenie historyczno-indywidualne ponad każde imię, czyli ponad każdą osobę, która żyje w czasie teraz-

¹ Por. *Officium Divinum ex decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Pauli PP. VI promulgatum, Liturgia Horarum iuxta ritum romanum. Editio typica altera*, t. IV, Typis Polyglottis Vaticanis. Libreria editrice Vaticana 1987, s. 470–488.

² Por. A.J. CHUPUNGO, *Il concetto di tempo e spazio liturgico*, w: TENZE (red.), *Tempo e spazio liturgico* (= Scienza liturgica. Manuale di liturgia, t. V), Piemme. Casale Monferrato 1988, s. 18; A. RIZZI, *Tempo e liturgia*, „Parola spirito e vita. Quaderni di lettura biblica” 18 (1997), nr 2, s. 317–328.

³ Por. D. SARTORE, „*Flores vernantes ...*” *Trent'anni di studi e ricerche in Liturgia* (= *Monumenta studia instrumenta liturgica*, M. SODI, A.M. TRIACCA [red.], t. XIX), Libreria editrice Vaticana, Città del Vaticano 2002, s. 480.

⁴ Por. Ps 117(118), 10-18 *Ad Horam mediam*.

niejszym lub w przyszłości⁵. Wszystko zostaje dane Jezusowi Chrystusowi, ponieważ wszystko należy do Niego, jako że jest On *rex gloriae*, wieczny Syn Ojca, który otworzył wierzącym bramy królestwa niebieskiego. Jak twierdzą niektórzy ojcowie Kościoła, np. Ambrożyjster, Chrystus – Król, siedzący *ad dexteram Dei*, w chwale Ojca zna imię Najwyższego i dlatego są Mu przypisane te same tytuły — aklamacje Boga: Król królów, Pan panów⁶, Wszechmogący i Najwyższy. Otrzymuje także od Niego wszechmocną siłę do walki ze wszystkimi nieprzyjaciółmi swoimi i swego ludu, ażeby ich zwalczyć i definitywnie pokonać. On — Król zetrze ich w dniu swego gniewu (por. Ps 109[110],5). W ten sposób poddani leżą u podnóżka Jego stóp (por. Ps 109[110],1)⁷. Jezus Chrystus jako Król nie jest władcą zasiadającym — pasywnym, lecz Królem siedzącym — aktywnym, ponieważ dopełniwszy misji odkupieńczo-zbawczej na rzecz całej ludzkości i wyrwawszy śmierci zwycięstwo i oścień (por. 1 Kor 15,55), przyjdzie jeszcze na końcu czasów, aby sądzić świat⁸ i zjednoczyć swoich wybrańców, którzy zajmują miejsce pomiędzy krańcem ziemi i krańcem nieba⁹.

2. Imiona Jezusa Chrystusa, który króluje

Czytając liturgię uroczystości, zdajemy sobie sprawę, że znajdujemy w niej różne imiona nadawane Chrystusowi. Dwa z nich, *rex* i *princeps*, w sposób szczególny, szlachetny i majestatyczny podkreślają cześć, jaką społeczność modlitewna oddaje Chrystusowi Królowi.

2.1. *Christus Rex*

Już na początku świętowania uroczystości, które rozpoczyna *Ad I Vesperas*, pierwsza strofa hymnu zawiera wyrażenie *Rex gentium*, przypisane osobie Jezusa Chrystusa. Prorok Samuel w Starym Testamencie zapowiada, że dziedzictwo królestwa Dawidowego zostanie oddane we władanie synowi, który jako przybrany syn Pana posiędzie tron i królestwo na wieki (por. 2 Sm 7,12-14). Ów Król — Mesjasz ludu hebrajskiego, zapowiedziany i oczekiwany, jest gwarantem historii zbawienia, którą Jahwe wypełnia w biegu historii ziemskiej przez różne proroctwa dotyczące odbudowania królestwa Dawida i narodzenia pewnego syna — nowego króla, który

⁵ Por. *Lectio brevis Ad I Vesperas*.

⁶ Por. AMBROSIASTER, *Quaestiones Veteris et Novi Testamenti CXXVII, accedit appendix continens alterius editionis quaestiones selectas*, Liber quaestionum cap. XCVII, 4, lin. 6–15, CSEL L, 174; LAC-TANTIUS, *Diuinae institutiones*, lib. IV, 12, 17–18, lin. 21–10, CSEL XIX/4/1, 313–314; TERTULLIANUS, *Adversus Praxean*, cap. XVII, 3, lin. 10–19, CChrL II/2, 1182–1183.

⁷ Por. Ps 109(110),1-5.7 *Ad II Vesperas*.

⁸ Por. *Te Deum*.

⁹ Por. *Responsorium po Lectio prior Ad Officium lectionis*.

przewycięży wszystkie ziemskie monarchie (por. Iz 9,6-7). Prorok Jeremiasz oczekuje Go jako króla roztropnego i sprawiedliwego, który będzie paść rozproszone stado — Izrael (por. Jr 23,5). Za 9,9-10 zapowiada natomiast, że nadejście Króla–Mesjasza będzie naznaczone nowiną pokoju, przekazaną przez Niego ludziom. Urzeczywistnienie wszystkich tych faktów — oczekiwań spełniło się wraz ze zwiastowaniem anioła Gabriela Maryi o poczęciu Syna, któremu dany będzie tron Dawida, Jego praojca: *dabit illi Dominus Deus sedem David, patris eius; et regnavit in domo Jacob in aeternum*¹⁰ i którego królestwu, w odróżnieniu do królestwa Dawidowego — przemijalnego, nie będzie końca (por. Łk 1,32-33). Przez Niego wszyscy ludzie ujrzą zbawienie Boże (Łk 3,6) — w ten sposób wyłączna obietnica dana ludowi Izraela została rozszerzona. Mesjasz–Król nie jest już tylko królem ludu Izraela, lecz rozpościera swoje królowanie na cały rodzaj ludzki; jest On *Rex universum*¹¹. Przez Niego wszystkim, poganom i Hebrajczykom, została dana możliwość ujrzenia, usłyszenia i zrozumienia dobrej nowiny.

Ta podstawowa cecha charakterystyczna Chrystusa Króla, Syna Bożego i Mesjasza–Króla, który wypełnia swe obietnice, pozwala modlącym się wejść w głąb niezwyklego wydarzenia, którego Bóg dokonuje przy Jego pomocy — pomocy Syna (por. Ps 2,6), zapowiedzianego przez Balaama (por. Lb 24,19) w postaci władcy pochodzącego od Jakuba. Modlący się zwracają się z modlitwą do Króla–Mesjasza zasiadającego na świętej górze Syjon; wyznają w Nim tego, który jest *Rex super Sion*¹², Tego, który panuje nad ludami, który otrzymuje od Boga całą ludzkość i który niewzruszenie wypełnia swoją funkcję — władzę w sposób uniwersalny i ciągły (por. Ps 2,8; 45[44],7). Jego władza zaprowadza pokój i sprawiedliwość, i rozprzestrzenia się aż do granic Jego dominium (por. Ps 72[71],7-8). Ogromny rozmiar tej Jego władzy porównany jest do wód żywych (por. J 7,37: „niech przyjdzie do mnie i pije”), które wypływają z miasta Jeruzalem, siedziby Boga, i rozprzestrzeniają się w świecie, obdarzając wierzących płodnością. Za ich pomocą rodzaj ludzki — Jego dziedzictwo — rodzi również owoce duchowe, dlatego też jest On także zwany *Rex super omnem terram*¹³

To wraz z czynem odkupieńczym, dokonany przez Jezusa Chrystusa przez mękę i zmartwychwstanie, pojawia się inny element składowy Jego królowania, który manifestuje społeczność: Jego zwycięstwo. Ze względu na ten jedyny w swoim rodzaju chwalebny triumf, społeczność oddająca cześć nazywa Jezusa Chrystusa *Rex insignis victoriae*¹⁴. Tym, który zwycięża śmierć i jej ościęć (por. 1 Kor 15,54-55), otwierając triumf sprawiedliwości (por. Mt 12,20). Aby dokonać tego wielkiego zwycięstwa nad śmiercią, Jezus nie oszczędził samego siebie, lecz oddał się cały krwa-

¹⁰ Cyt. *Ad Magnificat ant. Ad I Vesperas.*

¹¹ Cyt. *4 prex Ad Laudes matutinas.*

¹² Cyt. *1 ant. Ad Officium lectionis.*

¹³ Cyt. *ant. Ad Sextam, Ad Horam mediam.*

¹⁴ Cyt. *Hymnus Ad Officium lectionis, 2 strofa.*

wej walce na *arbor cruenta*, otwierając ramiona do wszystkich, którzy Go wyznają, ukazując im swe rozżarzone i okrutnie przekłute włócznią serce¹⁵. Za ten niezwykle i kolosalny gest jest On uznawany za *rex admirabilis*¹⁶, który wypełnił wspaniały plan (por. Iz 9,5) i który dlatego ukazuje się jako *triumphator nobilis*¹⁷ pośród świętującego zgromadzenia (por. 2 Tes 1,10). Ponadto także za owe krwawe zwycięstwo otrzymał On od swoich wiernych dwa inne szlachetne tytuły: *Rex gloriae* i *Rex virtutum*. *Rex gloriae*¹⁸ — ponieważ zasiada na tronie swojej chwały (por. Mt 28,18), na którym pojawi się też, kiedy na końcu czasów przyjdzie sądzić (por. Mt 25,31) miłosierdzie ludzkie wobec potrzebujących; i w końcu jest *Rex virtutum*¹⁹, z którego raduje się psalmista (por. Ps 23[24])²⁰ w śpiewie liturgicznym, w momencie Jego intronizacji.

W świetle wszystkiego tego, co zostało już powiedziane na temat Jezusa Chrystusa, Króla szczególnie niezwykłego, należy jeszcze dodać jeden tytuł, nadany Mu przez społeczność modlących się, przez który wskazuje ona na Jego imponującą wyższość nad innymi królami. Jezus Chrystus jest *Rex regum et Dominus dominantium*²¹ i ten tytuł nosi w widocznej formie wypisany na swej szacie (por. Ap 19,16). Ów ostatni tytuł zawiera w sobie dwie rzeczywistości, ziemską i boską; ziemską, ponieważ władanie Chrystusa urzeczywistnia się na ziemi, i boską, ponieważ wezwanie „Pan panów” jest w Biblii imieniem Boga. Te dwie rzeczywistości znajdują się w Jezusie Chrystusie we wzajemnej przenikającej się relacji.

Podsumowując: Jezus Chrystus ukazuje się jako gotowy i potrafiący w pełni urzeczywistnić słowo dane Mu przez Ojca i jako Ten któremu wszystko i wszyscy, umysły i serca, śpiewają, oddają cześć i chwałę, adorując Go na klęczkach, jako że jest On *Rex supremus*²², który przywrócił królestwo (por. Ap 11,17) i który panuje nad ludami żelaznym berłem, i w którym Bóg, jako swoim Baranku, ustanowił sobie świątynię (por. Ap 21,22).

2.2. *Christus Princeps*

Aby ukazać wartość i wielkość tytułu władcy nadanemu Jezusowi Chrystusowi przez świętujących, słusznym będzie skonfrontować Go z księciem opisanym przez św. Jana w jego Ewangelii. Władca tego świata (por. J 12,31) — szatan — został wygnany z dzieła odkupienia i zbawienia Jezusa Chrystusa. Szatan nie ma już nad Nim

¹⁵ Cyt. *Hymnus Ad Vesperas*, 4 strofa.

¹⁶ Cyt. *Hymnus Ad Officium lectionis*, 1 strofa.

¹⁷ Cyt. *Hymnus Ad Officium lectionis*, 1 strofa.

¹⁸ Cyt. *Hymnus Ad Officium lectionis*, 2 strofa.

¹⁹ Cyt. *Hymnus Ad Officium lectionis*, 2 strofa.

²⁰ Jak łatwo zauważyć, Ps 24 został użyty jako *invitatorium* wraz z antyfoną: *Iesum Christum, regem regum, venite, adoremus*.

²¹ Cyt. 3 ant. *Ad II Vesperas*.

²² Por. *Hymnus Ad Vesperas*, 2 strofa.

władzy (por. J 14,30), ponieważ, jako Syn Boży, dokonuje On w sposób doskonały tego, o co poprosił Go Ojciec. Zwycięstwo Jezusa Chrystusa ostatecznie i nieodwołalnie osądziło i skazało szatana (por. J 16,11). Zatem nowym władcą jest bez żadnych wątpliwości Jezus Chrystus, który nie ma nic wspólnego z duchem — władcą „mocarstwa powietrza”, który działa w umysłach zbuntowanych (por. Ef 2,2), lecz ustanawia nową rzeczywistość swojego Majestatu, opartą na meście, zmartwychwstaniu i swoim wywyższeniu (por. Ap 1,5). Dlatego też świętujący, śpiewając hymn jutrzni, nazywają Jezusa Chrystusa *Princeps principum regumque rex altissimus*²³, ponieważ, jak czytamy w hymnie niesporów, Chrystus nosi na swej szacie, prawie jak wizytówkę, właśnie ten cały tytuł. Jak łatwo zauważyć, w tym wyrażeniu są powiązane dwa tytuły szlacheckie: władca i król, już przez nas rozważane, które należałoby teraz jeszcze raz poddać analizie jako tytuły ekwiwalentne w Jezusie Chrystusie.

Temu wielmożnemu Władczy — Chrystusowi — *datus est principatus*²⁴ (por. Dn 7,14) bez żadnej granicy końca. Jego własność i Jego zwierzchność są ponad wszelką władzę i panowaniem, ponieważ zasiadając po prawicy Boga, czyli w niebie, sprawuje On swoją zwierzchność *supra omnem principatum*, czyli nad przestrzenią, nad czasami i nad światem (por. Ef 1,20-23)²⁵, ukazując wszystkim swoją nieporównywalną wartość historyczno-indywidualną.

Właśnie pierwsze słowa hymnu niesporów *Principes saeculum*²⁶, odnoszące się do Jezusa Chrystusa Króla, rozpoczynają świętowanie uroczystości w sobotni wieczór. Jezus jest Władcą królów ziemi (por. Ap 1,5), któremu należne są, za Jego krwawe zwycięstwo, którym wyzwolił tych, których kocha, chwała i moc na wieki wieków (Ap 1,6). A więc w historii On — Chrystus Władca — użyje ogromnej władzy nadanej Mu na rzecz zgromadzenia modlitewnego, przez niego oczyszczonego, wyzwolonego i także poddanemu Jego władaniu, aby przeobrazić je w królestwo kapłanów (Ap 1,6).

Z modlitwy liturgicznej wynika także, gdzie Jezus Chrystus Władca sprawuje swoje władanie. Dwa razy jest On nazwany *Princeps regum terrae*²⁷. Ten tytuł w obydwu przypadkach jest zapożyczony z Apokalipsy (Ap 1,5), w której, oprócz wyżej wspomnianego tytułu, silnie jest podkreślona Jego obecność jako świadka wiernego i pierworodnego spośród umarłych, co nawiązuje do męki, zmartwychwstania i wywyższenia w Majestacie²⁸. I właśnie ten Jego Majestat jest uznawany

²³ Cyt. *Hymnus Ad Laudes matutinas*, 5 strofa.

²⁴ Cyt. 3 ant. *Ad I Vesperas*.

²⁵ Cyt. *Lectio brevis Ad I Vesperas*.

²⁶ Cyt. *Hymnus Ad Vesperas*, 1 strofa.

²⁷ Cyt. *Lectio prior Ad Officium lectionis* i także *Ad Benedictus ant. Ad Laudes matutinas*.

²⁸ Por. *Bibbia Tob, Traduction Oecuménique de la Bible*; tł. włoskie: *Bibbia Tob, edizione integrale*, Torino 1995², przypis „k”, 2871. Korzystamy z tego opracowania Pisma Świętego, gdyż w klasyfikacji tłumaczeń i przypisów *Bibbia Tob* ma wyższe notowania wśród profesorów Papieskiego Instytutu Biblijnego aniżeli polska *Biblia Tysiąclecia*.

i czczony przez ziemskie zgromadzenie śpiewające *hosanna*, które oczekuje Jego ostatecznego przyjścia. Ta społeczność, która już wyznaje Jezusa Chrystusa i doświadcza Jego mocy — *principatus*, ma także wkład w Jego końcowe zwycięstwo.

Ponadto Jezus Chrystus zostaje precyzyjniej określony jako *Princeps pacifer*²⁹. Ta charakteryzująca Go cecha pochodzi z proroctwa o królu Salomonie, który zbudował świątynię dla Jahwe jako człowiek o dłoniach niesplamionych krwią (por. 1 Krn 22,9). Mimo że Salomon wznosił świątynię dla Jahwe, aby oddać Mu cześć, jedynie Jezus Chrystus jest oczekiwanym potomkiem Dawida, ponieważ tylko On — *Pacificus*³⁰ (1 Krn 22,9) jest w stanie zburzyć świątynię wzniesioną rękami ludzkimi i w trzy dni ją odbudować (por. Mt 26,61), nie z kamieni, lecz z wiernych, którzy wyznają Boga i stanowią właśnie Jego świątynię. Zatem Jego wierni, zebrani w świętującym zgromadzeniu, tworzą tę żywą świątynię, w której mieszka sam Duch Boży (por. 1 Kor 3,16-17), ofiarowany przez Jezusa Chrystusa nazywanego *Pacificus* — poprzez Jego dzieło odkupieńczo-zbawcze, który zachęca i pomaga wierzącemu zgromadzeniu modlić się i świętować. Świętujący proszą *Princeps pacis*³¹, aby wspierał ich modlitwy właśnie poprzez dar pokoju i aby zniszczył łuk wojenny, czyli wojnę. Jedynie pokorny i niosący pokój Mesjasz, zapowiedziany przez Za 9,9-10, Mesjasz nie gwałtowny i nie agresywny, jest gwarantem zjednoczenia ludu, który rozciągnie się od morza do morza dzięki powszechnemu pokojowi. Z powodu tego daru pokoju Chrystus Król jest wysławiany aż do najdalszych granic ziemi, ponieważ jej zwierzchnikiem — Władcą mesjanistycznym, jak mówi Mi 5,5 — jest *pax*³², i zapewnia ziemi czas spokoju, harmonii, sprawiedliwości i bezpieczeństwa. A wszystko to nastąpi z Jego przyjściem, kiedy nie będzie On potrzebował ani miecza, ani innego oręża. Pokój dany przez Niego — Księcia pokoju — Jego ludowi nie będzie miał ani końca, ani granic³³ (por. Iz 9,7), lecz stanie się nieprzerwanym królestwem, z którego korzystać będzie lud wybrany, rządzony w sprawiedliwości i prawdzie, i da początek monarchii, która przewyższy władzę każdego królestwa.

3. Królewskie atrybuty Jezusa Chrystusa Króla

Owemu Chrystusowi Królowi–Władcy dane są w liturgii dwa atrybuty, które zwyczajowo w sposób szczególny zaznaczają majestatyczną obecność każdego króla: tron i berło, ukazujące Jego władzę i dominium. Jest jednak ciekawe, że te dwa elementy podkreślające królewskość spotyka się jedynie kilka razy podczas całej liturgii. Warto dodać do tego stwierdzenia opinię Tertuliana, według którego Jezus

²⁹ Cyt. *Hymnus Ad Vesperas*, 3 strofa.

³⁰ Cyt. 1 ant. *Ad I Vesperas*.

³¹ Cyt. 4 *prex Ad I Vesperas*.

³² Cyt. 2 ant. *Ad Laudes matutinas*.

³³ Por. ant. *Ad Nonam, Ad Horam mediam*.

Chrystus nie potrzebuje żadnej korony ani berła, aby rządzić, ponieważ Jego prawdziwą intronizacją jest chwala, która tryska z wielkości krzyża — męki; ona naznaczyła początek Jego królowania³⁴.

3.1. *Sceptrum, virga*

Ten, który jest ustanowiony Królem na górze Syjon³⁵ i jednocześnie Synem Pana (por. Ps 2,7), aby rządzić i nauczać przykazań swojego Pana, otrzymuje *virga ferrea*, dzięki której jest w stanie rozproszyc wszystkich królów i władców spiskujących przeciwko Jahwe i Jego Mesjaszowi (por. Ps 2,2). Ci, którzy spiskowali, mają teraz czas na naukę, aby nabyć dyscypliny, służąc Bogu w bojaźni, i drżąc, wywyższać Go. Inaczej rozpęta się nad nimi nagły gniew Boży i jako buntownicy stracą życie. Natomiast wszyscy ci, którzy porzucili drogę konspiracji i na nowo służą Bogu, zawierając Mu, nazwani są błogosławionymi (por. Ps 2,12).

Mesjasz–Król, Jezus Chrystus namaszczoney na Pana przez Boga (por. Ps 44 [45],8), w momencie swojej koronacji otrzymuje *sceptrum aequitatis* (Ps 44[45],7)³⁶, które pozwala Mu sprawować swoją władzę, nabytą na drodze wybrania Go przez Jahwe. Jako że kocha sprawiedliwość i nienawidzi niesprawiedliwości, otrzymał władzę królowania i podporządkowywania sobie wszystkich. Jego moc oddala również siłę i władzę śmierci, która pokonana i poddana Jemu jako Królowi wywyższa Jego panowanie i nieograniczone władanie. Jednakże dar królestwa podarowany Chrystusowi Królowi ma jedną granicę, tj. moment, w którym podda On wszystko władzy Tego, który przyoblekł swoją królewskość i swoje panowanie, aby Bóg był obecny i działał we wszystkim i wszystkich (1 Kor 15,28)³⁷.

Należy także zauważyć, że również Jahwe jest Tym, który króluje i dzierży w swej dłoni berło — *virga potentiae* (Ps 109[110],2)³⁸, którym ukazuje swoją królewską władzę. Sięga On owym berłem z Syjonu, czyli ze swej siedziby, i panuje nad swoimi nieprzyjaciółmi, żeby umieścić ich u podnóżka stóp swojego namaszczonego Króla–Mesjasza, który podczas swojego ingresu–koronacji otrzymał miejsce po prawicy samego Boga (por. Ps 109[110],1). To właśnie Pan Bóg osobiście walczy przeciw buntownikom–nieprzyjaciółom Mesjasza, który zasiada po Jego prawicy. Jahwe, wyciągając swoje berło, pomaga Królowi–Mesjaszowi w wypełnianiu Jego zadania, aby nie napotykał przeszkód, kiedy rozciągnie swoją sprawiedliwość i swoją pomstę na nieprzyjaciół–buntowników.

Syntetyzując dwa dotychczas opisane aspekty, Jezus Chrystus jako Król otrzymuje berło *virga ferrea* lub też *sceptrum aequitatis* od Jahwe, którym sam Pan Bóg

³⁴ Por. TERTULLIANUS, *Adversus Iudaeos*, X, 11–12, lin. 82–96, CChrL II/2, 1378.

³⁵ Por. 1 ant. *Ad Officium lectionis*.

³⁶ Cyt. *Responsorium breve Ad II Vesperas*.

³⁷ Por. *Lectio brevis Ad II Vesperas*.

³⁸ Por. Ps 109(110),1-5.7 *Ad II Vesperas*.

włada — *virga potentiae*. Doprowadza nas to do konkluzji, że On, jako Syn Boga i namaszczony przez Niego Król, bierze udział w panowaniu i czynnym królowaniu samego Jahwe.

Według św. Augustyna, poprzez berło, które Chrystus posiada, Bóg kieruje, nawraca całą ludzkość, a przede wszystkim tych, którzy twierdzą, jakoby Jego wola była podporządkowana ich światopoglądom³⁹. Natomiast inny ojciec Kościoła, Hilary, stwierdza, że pod znakiem samej łaski ukrywa się osoba Jezusa Chrystusa, Tego, który naucza doktryny o królestwie użytecznym i sprawiedliwym dla wszystkich⁴⁰.

3.2. *Thronus*

Drugim atrybutem jest tron⁴¹. Jezusowi Chrystusowi został dany tron, na którym On, jako *Pacificus* i Król–Mesjasz, zasiada i króluje. Jego tron jest niewzruszony i trwa bez końca (por. 1 Krn 17,4)⁴², co ujawnia perspektywę wieczną — boską. Tron potwierdza panowanie Boga, dane potomkowi Dawida — Jego Synowi namaszczoneму — Królowi Mesjaszowi, który zasiadając na nim, daje świadectwo panowania Boga nad swoim ludem. Jezus Chrystus – Król, zasiadający na tym tronie, króluje w sposób pokojowy i wypełnia obietnicę Jahwe, czyli zapewnienie Jego obecności pośród narodu wybranego, a naród oddaje Mu cześć za pośrednictwem obecności Króla Mesjasza.

Natomiast w *Lectio prior* Ten, który jest nazwany Tym, który jest, który był i który przychodzi (Ap 1,4), i który zasiada na swym tronie, jest źródłem łask i pokoju dla wszystkich tych, którzy Go uznają i którzy już przyjęli dzieło Jezusa Chrystusa nazywanego *testis fidelis, primogenitus mortuorum et princeps regum terrae* (Ap 1,5). To właśnie Jezus Chrystus poprzez swoje dzieło, zakorzenione w Jego miłości, wyzwolił swoich z ich grzechów i uczynił ich królestwem kapłanów, którzy oddają chwałę Jego Ojcu. Wierni, świadomi tego odkupieńczo-zbawczego faktu, głoszą Jezusowi Chrystusowi *gloria et imperium in saecula saeculorum* (Ap 1,6). Tak jak Jezus Chrystus dokonał wszystkiego z miłości, tak teraz Jego naśladowcy — wierni Kościoła, aby z nim wieczerzać, zobowiązują się podtrzymywać dzieło wzajemnej miłości. Tym, którzy postępują w ten sposób, jak zwycięzcom zostanie dany tron Jezusa Chrystusa, który On zajmuje razem ze swoim Ojcem. Obraz współposiadania tronu przez Boga Ojca i Jezusa Chrystusa wskazuje wiernym i naucza ich,

³⁹ Por. AUGUSTINUS HIPONENSIS, *Enarrationis in Psalmos I–L, Enarratio in Psalmum XLIV*, 17, lin. 1–16, CChrL XXXVIII/10/1, 505.

⁴⁰ Por. HILARIUS PICTAVIENSIS, *Tractatus super psalmos. Instructio psalmodum in psalmos I–XCI*, in *Psalmum II*, 37, lin. 1–5, CChrL LXI/1/1, 63.

⁴¹ Czytając oficjum, spotykamy terminy *sedes* i *sceptrum* w *Responsorium breve Ad II Vesperas*, które ma swoje źródło w Ps 44(45),77. *Bibbia Tob* użyta dla potrzeb niniejszej pracy tłumaczy *sedes* jako tron. *Sedes* — tron jest Boży, gdyż trwa przez wieki, a zarazem odnosi się do Syna, ponieważ Jego tron jest tronem samego Boga; por. *Bibbia Tob*, przyp. „d”, s. 1289.

⁴² Por. 1 ant. *Ad I Vesperas*.

że ich trud stanie się ich chwałą i triumfem, kiedy również oni, zwycięzcy, będą zasiadać z Jezusem Chrystusem Królem–Zwycięzcą na Jego tronie i będą współposiadać ów tron, na którym zasiada On u boku Ojca (por. Ap 3,20-21)⁴³ Wierni–zwycięzcy, przeniesieni już do królestwa Chrystusa–Zwycięzcy, jako bezgrzeszni i nieskazitelni, jako społeczność świętych, proszą o szczególną łaskę udania się przed oblicze celebrowanego *hodie* w dniu swej uroczystości Króla (por. 1 Kor 1,13.22)⁴⁴.

Możemy wywnioskować, że ta sama relacja, którą wcześniej odkryliśmy w atrybucie berła, narzędzia królewskiego Ojca i Jezusa Chrystusa Króla, charakteryzuje atrybut tronu. Jednakże tronu nie dzielą wyłącznie Bóg Ojciec i Jezus Chrystus, lecz także każdy wierny–zwycięzca, który podtrzymywał dzieło miłości i uznał dzieło i osobę Jezusa Chrystusa. Kto żył, postępując w ten sposób, dzieli ten sam tron, który Jezus Chrystus Zwycięzca–Król, *testis fidelis, primogenitus mortuorum et princeps regum terrae*, zajmuje z Ojcem.

4. Wieczne królestwo

Podczas przedstawienia dwu symboli królewskich: berła i tronu, które posiada i którymi włada Jezus Chrystus Król, odkryliśmy już, że oba atrybuty ukrywają ponadczasowy wymiar. Dlatego też możemy wywnioskować, iż Ten, który siedzi na owym tronie, nie ulega działaniu przemijającego czasu i że trzymając w dłoni berło, nie traci nigdy jego wydzźwięku, czyli rządzi i króluje bez końca, a Jego królestwo jest wieczne. Przemijający czas nie powoduje „żadnej pleśni”, korozji, żadnej szkody w Jego władzy.

Ten wieczny i nieprzerwany wymiar królestwa Jezusa Chrystusa wyraźnie pojawia się także w innych częściach liturgii godzin.

Królestwo, które Jezus Chrystus Król, urodzony jako potomek Dawida, ma w domu Jakuba i które zostało Mu przekazane przez Boga Ojca, nie będzie mieć końca (por. Łk 1,32-33)⁴⁵, ponieważ opiera się na współlistnieniu Ojca i Syna. Syn Najwyższego wypełnia dawne obietnice, biorąc w posiadanie królestwo Dawidowe, jednakże Jego narodzenie–przyjście nie dotyczy jedynie narodu wybranego — Izraela. On, *Filius sempiternus*⁴⁶ zasiadający po prawicy Boga Ojca w niebiosach (por. Ef 1,20)⁴⁷, otrzymuje władzę królowania nad wszystkimi, aby *omnes reges servient ei et oboedient* (Dn 7,27)⁴⁸ jako Królowi królestwa wszechczasów. I nie tylko królowie Mu

⁴³ Por. *Lectio prior Ad Officium lectionis*.

⁴⁴ Por. *5 prex Ad Lauder matutinas*.

⁴⁵ Por. *Ad Magnificat, ant. Ad I Vesperas*.

⁴⁶ Cyt. *Te Deum*.

⁴⁷ Por. *Lectio brevis Ad I Vesperas*.

⁴⁸ Cyt. 2 ant. *Ad I Vesperas*.

służą, ale również narody, rody i języki są Mu poddane na wieczność jako Temu, któremu dane zostało panowanie i chwała tego królestwa, które nigdy nie ulegnie zniszczeniu ani nie będzie miało końca (por. Dn 7,14)⁴⁹. Wierność — jako *veritas* Boga Ojca, który ofiarowuje owe królestwo Synowi—Królowi — jest gwarantem wiecznego trwania powierzonego Synowi królestwa (por. Ps 116[117],2)⁵⁰. Jego ciągłość—wieczność jest porównana do trwałości księżyca i słońca, które nieprzerwanie, od wieków, następują po sobie w ciągu dnia i nocy na sklepieniu niebieskim. W ten sam sposób królestwo Jezusa Chrystusa przedłuża się i trwa przez wszystkie pokolenia (por. Ps 71[72],5)⁵¹, nienaruszone przez czas.

Również królestwo Jahwe ukazuje się wszystkim jako ciągle, ponieważ ludzie z pokolenia na pokolenie mogą podziwiać Jego wielkość i Jego godność, objawione przez Jego dzieła, niemierzalne parametrami ludzkimi. Dlatego ludzie, widząc Jego cuda, wiecznie błogosławią Jego imię (por. Ps 144[145],1.3.5.10)⁵². Pośród cudów osoba Króla—Mesjasza Jezusa Chrystusa zajmuje miejsce szczególne i jedyne w swoim rodzaju i dlatego modlący się dziękują Mu. Przez Niego — Jezusa Chrystusa, Syna Bożego, i Jego krwawe dzieło odkupieńczo-zbawcze, wierni wszystkich pokoleń, ludów, narodów (por. Ap 5,9)⁵³ otrzymują dobroć i miłosierdzie. Mogą oni, dzięki Jezusowi Chrystusowi, uczestniczyć w dziele świętych w światłości (Kol 1,12)⁵⁴; stając się oblubienicą Baranka, która się raduje i weseli (por. Ap 19,7)⁵⁵, zabierają głos w zgromadzeniu świętych (por. Ps 149,1)⁵⁶ i chwalą Tego, który jest *Rex regum et Dominus dominatum, ipsi gloria et imperium in saecula saeculorum* (Ap 19,16; 1,6)⁵⁷, ponieważ do Niego — Chrystusa Króla i do Boga Ojca należy monarchia świata i w niej będą królować na wieki wieków (por. Ap 11,15)⁵⁸. Król—Mesjasz, uświęcony przez Ojca, jest adorowany przez *omnes reges, omnes gentes* (Ps 71 [72],11)⁵⁹. Ta adoracja wielu różnych narodów ujawnia się już od momentu narodzenia w pokłonie mędrców (por. Mt 2,11), którzy przynieśli Mu w hołdzie wśród trzech darów od wszystkich narodów (por. Iz 60,6)⁶⁰ złoto, kadzidło i mirrę, które są symboliczną zapowiedzią Jego królewskości, Jego śmierci i następującej po niej chwały, a następnie w mnogości ludów, języków i narodów, które dziś składają się na Kościół, śpiewający *hosanna* i oparty na Jego słowie.

⁴⁹ Por. 3 ant. *Ad I Vesperas*.

⁵⁰ Por. Ps 116(117) *Ad I Vesperas*.

⁵¹ Por. Ps 71(72) *Ad Officium lectionis*.

⁵² Por. Ps 144(145), *Ad II Vesperas*.

⁵³ Por. *Canticum* Ap 4,11; 5,9.10.12 *Ad I Vesperas*.

⁵⁴ Por. *Lectio brevis, Ad Tertiam, Ad Horam mediam*.

⁵⁵ Por. *Canticum* Ap 19,1-2.5-7 *Ad II Vesperas*.

⁵⁶ Por. Ps 149 *Ad Laudes matutinas*.

⁵⁷ Cyt. 3 ant. *Ad II Vesperas*.

⁵⁸ Por. *Responsorium* po *Lectio altera Ad Officium lectionis*.

⁵⁹ Por. Ps 71(72) *Ad Officium lectionis*.

⁶⁰ Por. *Bibbia Tob*, przyp. „t”, s. 2180.

5. Sposób rządzenia Króla

Oczywistym jest, że ten, który dzierży władzę, zawsze ją sprawuje. Jezus Chrystus króluje jako *Princeps pacis*. Jest On Królem, którego nie można kojarzyć z użyciem zbrojnego oręża, np. łuku wojennego, ale z głoszeniem pokoju⁶¹. On obwieszcza pokój, już urzeczywistnia siłę Jego słowa, które utrzymuje z dala od Niego wszystkich nieprzyjaciół i ich panowanie, władzę i wpływy⁶². Zdobył On taką władzę-godność, kiedy wyzwolił — przez wylanie swojej krwi dla Boga Ojca — ludzi *ex omni tribu et lingua et populo et natione* (Ap 5,9)⁶³. Chrystus nie opuścił tych, którzy zostali Mu powierzeni, ani nie przelał ich krwi, ponieważ jako *Pacificus*⁶⁴ podnosi nędzarzy, dźwiga ubogich, obdarza dziećmi nieplodną matkę (por. Ps 112 [113],7,9). Co więcej, z uciskanych stają się oni książętami Jego ludu (por. Ps 112 [113],8)⁶⁵. Miłość *Princeps pacifer* — Jezusa Chrystusa Króla przygarnia w Jego owczarni nawet buntowników i tych, którzy zbłądzili, aby dać im możliwość zrozumienia i uznania Jego otwartych na krzyżu ramion⁶⁶. Poprzez swoje zacne zwycięstwo jedna On w sobie swych poddanych z Bogiem, przekraczając oczekiwania i prośby ludzkości, która tak pragnie pokoju. Sprawując władzę pokojowo, sprawia, że każdy ubogi, biedny i słaby czuje się otoczony opieką, uratowany i wyzwolony (por. Ps 71[72],12-13)⁶⁷. Zdaje się, że natura, góry i wzgórza wchodzą w sojusz z Królem, który króluje według sprawiedliwości i ofiaruje pokój swojemu ludowi — swoim ubogim (por. Ps 71[72],1-3)⁶⁸.

Pan, wyciągając swoje *sceptrum aequitatis* (Ps 44[45],7)⁶⁹ aby panować, nie gromi nieprzyjaciół, lecz dobry wobec wszystkich (por. Ps 144[145],9)⁷⁰, będąc *pax*⁷¹, rozciąga i powiększa swoje królestwo-imperium, w którym nie będzie miał końca. Jezus Chrystus Król, nazwany także *Vir Oriens*, zasiada na tronie i panuje, ogłaszając ludziom pokój⁷², czyli siebie samego, rozciągając go aż do granic ziemi⁷³, i udziela go wszystkim, którzy kierują swe kroki na Jego drogę. On, wschodzące słońce, oświecła tych, którzy trwają w otchłaniach i ciemnościach śmierci⁷⁴, co znaczy, że jako

⁶¹ Por. 4 *prex Ad I Vesperas*.

⁶² Por. *Lectio altera Ad Officium lectionis*.

⁶³ Por. *Canticum* Ap 4,11; 5,9.10.12 *Ad I Vesperas*.

⁶⁴ Cyt. 1 ant. *Ad I Vesperas*.

⁶⁵ Por. Ps 112(113) *Ad I Vesperas*.

⁶⁶ Por. *Hymnus Ad Vesperas*, 3 i 4 strofa.

⁶⁷ Por. Ps 71(72),12-19 *Ad Officium lectionis*.

⁶⁸ Por. Ps 71(72),1-11 *Ad Officium lectionis*.

⁶⁹ Cyt. *Responsorium breve Ad II Vesperas*.

⁷⁰ Por. Ps 144(145) *Ad II Vesperas*.

⁷¹ Por. 2 ant. *Ad Laudes matutinas*.

⁷² Por. 1 ant. *Ad Laudes matutinas*.

⁷³ Por. ant. *Ad Nonam, Ad Horam mediam*.

⁷⁴ Por. *Benedictus Ad Laudes matutinas*.

Princeps pacifer, czyniąc w ten sposób, chce żyć w pokoju ze swym ludem i chce, żeby on w sposób widoczny wprowadzał w swoje życie to, co czynił On sam.

6. Chwała i cześć oddawane Królowi *Ad I Vesperas*

Po dogłębnej analizie oficjum uroczystości staje się dla nas oczywiste, że liturgia godzin jest ciągłą czią oddawaną Bogu Ojcu przez modlących się poprzez Chrystusa. Dla niniejszego studium przedstawiamy ten aspekt tylko na podstawie euchologii I nieszpórów omawianej uroczystości.

Aby oddać cześć Jezusowi Chrystusowi, świętujący już od I nieszpórów uroczystości gromadzą się, jednocząc się, aby głosić, umysłem i sercem, Jezusa Chrystusa jako *Saeculorum princeps, rex gentium, arbiter unus*⁷⁵. Łączą się oni ze zgromadzeniem zastępów niebieskich, które Mu oddają cześć, wychwalając Go i adorując, i nazywają Go *Rex supremus* i *Princeps pacifer*⁷⁶, ponieważ miłością podporządkowuje On sobie umysły zbuntowane i błędzące, gromadząc wszystkich w swej owczarni⁷⁷. Uroczyste zgromadzenie wiernych, uważając się za *pueri Domini*, docenia dzieła dokonane przez Pana nad ubogim, biednym i niepłodną, ciągle chwali Jego imię (por. Ps 112[113],1-3)⁷⁸ jako owego Króla, który *Pacificus vocabitur*, i jako że posiada On tron niewzruszony i wieczny⁷⁹. Tym świątecznym wychwalaniem Pana, uznając wierność i miłość Tego, którego królestwo jest wieczne⁸⁰, wszyscy zgromadzeni zapraszają również do odkrycia Jego wielkości wobec *omnes gentes* i *omnes populi* (Ps 116[117],1). Tak jak Bogu Ojcu oddaje się chwałę za dzieło stworzenia, tak i Chrystus–Baranek jest godzien otrzymywać chwałę, cześć, uwielbienie i błogosławieństwo, ponieważ dla Boga wyzwolił swoją krwią wszystkie narody i ustanowił je dla tego samego Boga królestwem i kapłanami, którzy będą królować nad ziemią (por. Ap 4,11; 5,9.10.12). Dlatego też słusznie zdobył Chrystus u wszystkich narodów *principatus* i *honor regni*⁸¹, On, którego Bóg posadził po Swej prawicy w niebie, urzeczywistniając swoje pełne uznanie dla Niego nadaniem Mu wszelkiego *principatus, potestas, virtus* i *dominatio*; innymi słowy, podporządkował Mu wszystkie rzeczy. Imię Jezusa Chrystusa otrzymuje od Boga ogromny zaszczyt i jest nieporównywalne z żadnym innym imieniem w terażniejszości i w przyszłości (por. Ef 1,20-21), jako że zostaje On ustanowiony głową Kościoła⁸². Zgromadzenie uznaje owe usta-

⁷⁵ Cyt. *Hymnus Ad Vesperas*, 1 strofa.

⁷⁶ Cyt. *Hymnus Ad Vesperas*, 2 i 3 strofa.

⁷⁷ Por. *Hymnus Ad Vesperas*, 3 strofa.

⁷⁸ Por. Ps 112(113) *Ad I Vesperas*.

⁷⁹ Por. 1 ant. *Ad I Vesperas*.

⁸⁰ Por. 2 ant. *Ad I Vesperas*.

⁸¹ Por. 3 ant. *Ad I Vesperas*.

⁸² Por. *Lectio brevis Ad I Vesperas*.

nowienie i odpowiada śpiewem, w którym wywyższa *magnificentia*, *potentia* i *dominatio* Jezusa Chrystusa Króla⁸³ i Władcę wszechświata, ponieważ On, po przywróceniu wszystkich rzeczy, wyzwala je z niewoli i z wpływów grzechu, ofiarując im tę wolność, która pozwala służyć Bogu i okazywać wzajemną miłość (por. Rz 12,9-11), czego oczekuje się od świętujących i od wszystkich wierzących w Jezusa Chrystusa⁸⁴. To Jego pierwsze przykazanie Kościół głosi i wprowadza w życie dzień po dniu⁸⁵. Kościół jak „osiłek” (jak go nazywa św. Ambroży) ofiaruje swój grzbiet Chrystusowi, który poddaje się męce dla Niego⁸⁶, i który, w ten sposób ustanowiony przez Chrystusa, ze względu na wiarę w Niego staje się czystym ziarnem łaski i ludem Nowego Przymierza⁸⁷

7. Modlący się — Kościół — stają się mieszkańcami królestwa

Kościół — liczne zgromadzenie różnych narodów (por. Ps 66[67],4.6) — oddaje cześć i chwałę Bogu i Jego Mesjaszowi — Jezusowi Chrystusowi Królowi. Intronizuje Go, otwierając i wznosząc drzwi (por. Ps 23[24],7) swojego serca, aby On do niego wszedł (por. Ps 23[24],8), czyli przyjmując Go, w ten sposób głosi Jego wzniosłe dzieło⁸⁸. Śpiewając *Magnificat*, ogłasza wszystkim nieskończoną zbawczy-wyzwoleniczą obecność Jezusa Chrystusa Króla, z pokolenia na pokolenie⁸⁹, pośród Jego ludu Nowego Przymierza, który uznaje Go za *seculorum principes* — *Christus – rex gentium*⁹⁰ i wyznaje Go jako *caput corporis eccelsiae* (Kol 1,18)⁹¹. Ów Kościół czyni widzialną Jego obecność w świecie, stając się Oblubienicą Baranka, która raduje się i weseli (por. Ap 19,7), i cieszy się z triumfu swego Oblubieńca. Kościół, który stał się Jego świątynią, w której zamieszkał Duch Boży (por. 1 Kor 3,17), śpiewa psalmy i hymny już od porannych godzin niedzieli Jezusa Chrystusa Króla, prosząc Go, aby go napoił i nakarmił swoim słowem i swoim panowaniem (por. Ps 62 [63],2.6)⁹². Tą aklamacją łączy się on w śpiewie z chórami niebieskimi⁹³, tworząc jednobrzmiący głos, chór chwalcący *Christe, princeps pacifer* — *Christe, rex gen-*

⁸³ Por. *Responsorium breve Ad I Vesperas*.

⁸⁴ Por. *Oratio*.

⁸⁵ Por. AUGUSTINUS HIPPONENSIS, *Enarrationes in Psalmos I–L, Enarratio in Psalmum II*, 5, lin. 8–14, CChrL XXXVIII/10/1, 5.

⁸⁶ Por. AMBROSIUS MEDIOLANENSIS, *De Abraham*, lib. I, 8, 71, lin. 3–7, CSEL XXXII/1, 549.

⁸⁷ Por. TENŽE, *De Joseph*, 8, 45, lin. 8–13, CSEL XXXII/2, 104.

⁸⁸ Por. *Hymnus Ad Officium lectionis*, 2 strofa.

⁸⁹ Por. *Oratio*.

⁹⁰ Cyt. *Hymnus Ad Vesperas*, 1 strofa.

⁹¹ Cyt. *Lectio brevis, Ad Sextam, Ad Horam mediam*.

⁹² Por. *Hymnus Ad Laudes matutinas*, 2 strofa.

⁹³ Por. *Hymnus Ad Vesperas*, 2 strofa; *Hymnus Ad Officium lectionis*, 2 strofa.

tium⁹⁴. Wierni, wznosząc swój śpiew podczas uczestnictwa w zgromadzeniu niedzielnym, stają się wiernymi przyjaciółmi Boga i teraz śpiewają Mu poprzez psalm *canticum novum* (por. Ps 149,1), uznając na co dzień, że jedynie Syn Boży jest w stanie odpuścić grzechy i oczyścić tych, którzy są zanurzeni w ciemnościach i w śmierci⁹⁵. Co więcej, doświadczają oni, że Jezus Chrystus Król, wyznawany jako *caput corporis eccelsiae* (Kol 1,18), ofiarowuje każdemu członkowi siłę, by budować i czynić autentyczną miłość (por. Ef 4,15)⁹⁶, rodząc w ten sposób owoce duchowe⁹⁷, czyli codziennie wypełniając to fundamentalne przykazanie⁹⁸.

Wierni świętujący uroczystość czują się społecznością świętych (por. 1 Kor 1, 13.22)⁹⁹. Wezwani z różnych narodów, już uczestniczą w *sors sanctorum in lumine* (Kol 1,12)¹⁰⁰, jako wyzwoleni z mocy ciemności i przeniesieni do królestwa umiłowanego Syna. Według św. Augustyna, ci, którzy zwani są świętymi—królami, trzymają na wodzy swoją cielesność, panują nad żądzami i umartwiają swe ciała, ograniczając je do niewoli; innymi słowy, podporządkowali sobie swoją naturę, aby uznać, że prawdziwym Królem królów jest Ten, który rodzi się z nauczania i przyjęcia Ewangelii, czyli Jezus Chrystus¹⁰¹. Jako święci błogosławią i wychwalają niezmierną chwałę królestwa Tego (por. Ps 144[145],10-11), którego panowanie rozciąga się jako nieograniczone w czasie¹⁰².

Według św. Ambrożego, Kościół jest ukonstytuowany przez wiarę w Jezusa Chrystusa, a zarazem urzeczywistnia się podczas celebrowania Boskich misterii, staje się czystym ziarnem¹⁰³ czy też osiołkiem, który ofiaruje swój grzbiet męce Chrystusa¹⁰⁴, a wszystko to, ponieważ każdy członek może zostać zwycięzcą, który będzie mógł stać się filarem w świątyni Boga, na którym zostanie wypisane Jego imię oraz imię miasta Boga Jezusa Chrystusa (por. Ap 3,12) i któremu będzie również ofiarowany przywilej zasiadania na tronie Chrystusa, tronie, który On — Król — zajmuje jednocześnie z Bogiem Ojcem (por. Ap 3,21). Zwycięzcy, członkowie Kościoła, poprzez wylaną krew ich Króla — Jezusa Chrystusa, stają się dla Boga Ojca króles-

⁹⁴ Cyt. *Hymnus Ad Vesperas*, 3 i 1 strofa.

⁹⁵ Por. *Benedictus Ad Laudes matutinas*.

⁹⁶ Por. *Lectio brevis Ad Laudes matutinas*.

⁹⁷ Por. AUGUSTINUS HIPONENSIS, *Enarrationes in Psalmos I-L, Enarratio in Psalmum II*, 7, lin. 1-14, CChrL XXXVIII/10/1, 5.

⁹⁸ Por. TENŽE, *Enarrationes in Psalmos I-L, Enarratio in Psalmum II*, 5, lin. 8-14, CChrL XXXVIII/10/1, 5.

⁹⁹ Por. *5 prex Ad Laudes matutinas*.

¹⁰⁰ Por. *Lectio brevis, Ad Tertiam, Ad Horam mediam*.

¹⁰¹ Por. AUGUSTINUS HIPONENSIS, *Enarrationes in Psalmos I-L, Enarratio in Psalmum XLIV*, 23, lin. 5-15, CChrL XXXVIII/10/1, 510.

¹⁰² Por. 2 ant. *Ad II Vesperas*.

¹⁰³ Por. AMBROSIUS MEDIOLANENSIS, *De Joseph*, 8, 45, lin. 8-13, CSEL XXXII/2, 104.

¹⁰⁴ Por. TENŽE, *De Abraham*, lib. 1, 8, 71, lin. 3-7, CSEL XXXII/1, 549.

twem kapłanów (por. Ap 1,6)¹⁰⁵ Ich ciała najpierw zostają obleczone w świętość i nieśmiertelność (por. 1 Kor 15,55)¹⁰⁶, po czym zostaje im otwarte królestwo niebios, jako że są przeniesieni do królestwa umiłowanego Syna (por. Kol 1,13)¹⁰⁷.

Wszyscy ci, którzy uroczyście wychwalają Jezusa Chrystusa Króla w poświęconym Mu dniu — w niedzielę — zwracają się do Niego, nazywając Go *Exemplar* i *Magister* zgromadzenia, które śpiewa psalmy, prosząc o bardzo szczególny, nadzwyczajny dar. Jako cała zjednoczona w modlitwie społeczność chcą oni stanąć przed Jego obliczem w dniu Jego uroczystości — czasie zwycięstwa — jako nieskalany i nieskazitelny chór świętych¹⁰⁸, czyli jako ci, którzy uznali Go za *Rex universorum* i uznali Jego prymat¹⁰⁹, a w następstwie otrzymają możliwość przynależenia do Jego królestwa, bycia z Nim na zawsze. Właśnie ze względu na przebywanie z Jezusem Chrystusem Królem są oni nazwani świętymi lub też królami, ponieważ według ojców Kościoła już za życia słuchali Go i zachowali niewzruszoną wiarę w Niego i dzięki temu mogą się radować z pucharami i cytrami w rękach. Są oni głęboko zakorzenieni w fakcie swojego chrztu i mają na ustach wyznanie wiary¹¹⁰. Wierni nie są już niewolnikami grzechu, lecz panując nad żądzami swego ciała, chcą zdobyć przywilej wspólnego królowania ze swym Chrystusem Królem. On zasiada po prawicy Ojca, natomiast oni zajmują dwanaście tronów, aby sądzić dwanaście szczepów Izraela, jak podkreśla św. Augustyn¹¹¹. Według Hilarego ci, którzy stali się królami — po tym, jak Jezus Chrystus zwróci wszystko Ojcu — będą z Nim królować¹¹², i jako mieszkańcy miasta Boga nie będą w przyszłości pozbawieni życia, lecz będą nieśmiertelni¹¹³ — najpierw nagrodzeni widokiem Jezusa Chrystusa twarzą w twarz, a potem, w przyszłości, kontemplacją Boga Ojca¹¹⁴.

¹⁰⁵ Por. *Lectio prior Ad Officium lectionis*.

¹⁰⁶ Por. *Lectio altera Ad Officium lectionis*.

¹⁰⁷ Por. *Lectio brevis Ad Tertiam, Ad Horam mediam*.

¹⁰⁸ Por. *5 prex Ad Laudes matutinas*.

¹⁰⁹ Por. *4 prex Ad Laudes matutinas*.

¹¹⁰ Por. VICTORIN DE POETOVIO, *Sur l'Apocalypse*, cap. XXI, 4, lin. 1–8, Sch 423, 120.

¹¹¹ Por. AUGUSTINUS HIPONENSIS, *Enarrationes in Psalmos I–L, Enarratio in Psalmum 44*, 23, lin. 5–15, CChrL XXXVIII/10/1, 510.

¹¹² Por. HILARIUS PICTAVIENSIS, *Tractatus super psalmos, in Psalmum LX*, 5, lin. 21–5, CSEL XXII, 205–206.

¹¹³ Por. AUGUSTINUS HIPONENSIS, *De civitate Dei Libri XXII (libri XIV–XXII)*, lib. XXII, cap. 1, lin. 28–7, CSEL XL/2, 581–582.

¹¹⁴ Por. TENZE, *De Trinitate, Libri XV, (libri I–XII)*, lib. I, 8, 16, lin. 50–65, CChrL L/16/1, 49.

L'immagine del Cristo Re nell'ufficio della solennità di Gesù Cristo Re dell'universo

Sommario

Occorre notare, che l'ufficio della solennità di Gesù Cristo Re dell'universo è incorporato nell'anno liturgico, lo spazio temporale ecclesiale, anzi lo conclude; dunque possiede un valore finale molto particolare.

Dall'ufficio della Liturgia delle ore del 1987, in cui si notano i ritocchi portati dal Vaticano II, emerge un forte invito a riconoscere tutti i poteri di Gesù Cristo Re che erano già messi in evidenza nell'ufficio del 1925, ma è l'accento è posto sull'invito di Gesù Cristo, trasmesso dall'ufficiatura della Chiesa e indirizzato a tutti, a riconoscerlo come Re-Principe-Salvatore-il Figlio di Dio. Egli dopo aver sottomesso ogni principato e potere, libera, risuscita dalla morte e invita il vincitore-credente a prendere il posto dove Lui è. Così tutti i vincitori potranno sedere sul trono dal quale regna Gesù Cristo Re, il trono che il Figlio di Dio condivide in comunione con il Padre.

Riflettendo sui testi della Sacra Scrittura inclusi nell'ufficio, occorre notare che tutti provengono da brani in cui si evidenziano i seguenti temi: l'attesa del Messia e del Re-Messia; la Sua regalità consegnata da Dio Padre; l'autorità, il dominio e il potere che Egli ottiene e gestisce, e il legame che Cristo, in quanto il Figlio di Dio-Figlio diletto-Unigenito-Re mantiene con il Dio Padre e il YHWH-Re. Il regno di Cristo non è una realtà per sé stante. Sono anche evidenziate la reciproca compenetrabilità e unicità del regno consegnato a Cristo Re e quello predicato da Lui, cioè il Regno di Dio, verso il quale tutta la storia del mondo si dirige e che è governato da Dio Padre e dal Suo Figlio. Questa condivisione del governo è bene illustrata dalla condivisione dello stesso trono, quasi una comunione tra Padre e Figlio, alla quale è invitato anche ogni fedele-*vincitore* (Ap 3,20-21).

Come abbiamo già messo facendo l'analisi, le fonti bibliche sono il fondamento basilare dell'intero ufficio. Anche le riflessioni contenute negli inni, nella seconda lettura, nelle preci e nell'orazione, cioè nell'eucologia propria della solennità, sono piene di riferimenti o di citazioni della Sacra Scrittura.